

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum in anima Christi sit intellectus creatus, & quantæ
perfectionis sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Divus Tho. nomen scientiæ pro nomine cognitionis usurpat, ut ipse in articulo exponit, & generatim agit de cognitione, ut actum primum, & secundum comprehendit: unde cum respondet, in Christo esse scientiam creatam, verumque affirmat, scilicet esse in illo cognitionem creatam, & principia ad illam necessaria. Et ita ex tribus rationibus, quas affert, prima, quæ fundatur in perfectione animæ Christi, generalis est, & verumque probat, scilicet tam actum, quam habitum, seu facultatem intelligendi. Secunda vero tantum procedit de operatione, & consequenter de facultate ad illam necessaria. Tertia autem, quæ in hoc fundatur, quod habitus principiorum est homini naturalis, non tam de actu, vel habitu propriè dicto, quam de ipso naturali lumine intellectus concludit, & ita est tota littera perspicua. Solutiones vero argumentorum faciles sunt, verum difficultas, quæ tangitur in solutione ad primum, in sequenti disputatione tractanda est. De opinione vero, quæ ponebat in Christo specialem scientiam vniuersalem, quam D. Thom. tangit in solutione ad 3. dicemus commodius disputat. 26. super quæst. 10. D. Thomæ.

DISPUTATIO XXIV.

In quatuor Sectiones distributa.

De intellectu creato animæ Christi, & eius actibus.

In tribus occurrit hoc loco disputatio, scilicet de intellectu creatura animæ Christi, & de actibus eius, & habitibus in comuni, omnia enim hæc D. Thom. in hoc articulo agit, & supra quæst. 5. ar. 4. quæst. 1. an Verbum assumpsit intellectum, quæ quæstione ibi diximus pertinere ad hunc locum, pro intellectu significat ipsam potentiam intelligendi.

SECTIO I.

An in anima Christi sit intellectus creatus, & quantæ perfectionis sit.

Praeter errorem Apollinaris, & Arii, & aliorum, qui negarunt esse in Christo animam rationalem, non inuenio aliquem posuisse in Christo substantiam animæ rationalem, & negasse potentiam intellectivam, quamquam aliqui voluntatem creatam negasse videantur, de qua eadem ferè est ratio. Sed de eorum sensu, & errore infra q. 18. dicemus.

Dico ergo, de fide certum esse habere animam Christi in intellectu creatum. Probat primum ex Scripturæ testimonijs, & Conciliorum definitionibus, quibus supra probatum est, assumpsisse Verbum mentem, seu animam rationalem, quamquam enim subtilitate metaphysica anima rationalis distingui possit, & præcindi ab intelligendi facultate, tamè communi loquendi modo, prout loquuntur Scripturæ, Concilia, & Sancti, anima rationalis vocatur illa, quæ proxime est apta ad ratiocinandum, atque adeo, quæ facultatem habet intelligendi. Secundo probatur ex generalibus definitionibus Conciliorum, quæ licet in particulari non loquantur de intellectu, tamen in generali definitione illi comprehendunt, dicit enim Agatho Pap. in epist. Synod. (quæ VI. Synod. act. 4. refertur, & in 8. suscipitur) *Constituimus in Christo omnia duplicia, quæ ad naturas pertinent, duas naturas eius predicamus, & vnamquamque proprietates, naturales habere constituimus: diuinam, omnia quæ diuina, humanam omnia, quæ humana sunt, absque vilo peccato.* Et idem inferius repetit, & refert in eandem sententiam Concilium Chalcedonen. act. 5. dicens, *Christum, Rationalem animam perfectam assumpsisse, (salua* Fr. Suarez, Tom. 1.

A omni eius proprietate, & per omnia nobis similem, abque peccato, & V. Synod. collat. 8. can. 7. ubi eodem modo loquitur. Idem Sophronius in epist. quæ refertur eadem VI. Synodo, act. 11. ubi expresse videtur loqui de intellectu, dicit enim, *Assumpsisse Verbum animam rationalem animab. nostris contribuentem, & mentem nostram mentis comparantem, & ideo D. Thom. hic dicit in VI. Synodo damnatam esse positionem negantem in Christo duas scientias, vel duas sapientias. Similis denique definitio habetur in Concil. Lateran. sub. Mart. I. can. 9. ubi dicitur, Fuisse proprietates terran. humanitatis in Christo indiminate, & sine deminoratione. Tercio omnia, quibus statim probabimus in Christo fuisse actum intelligendi, hoc a fortiori conueniunt, nam actus præsertim vitalis supponit potentiam. Idem etiam conueniunt illis testimonijs, quibus infra probaturi sumus, in Christo fuisse liberum arbitrium, quo argumento vtitur Damasc. lib. 3. de fid. cap. 14. *Quoniam si hoc inquit, appetitio est cum ratione constituta, & Theologi definiunt liberum arbitrium esse, Facultatem voluntatis, & rationis, ut constat ex 1. 2. quæst. 1. art. 1. Vltimo ratio est quia est euidentis verum hominem necessario habere intellectum creatum, seu proximam intelligendi facultatem, quæ cum substantia animæ rationalis necessario coniuncta est.**

Dices non est tamen euidentis, non posse separari de potentia absoluta. Respondetur tamen. Ex dictis est certum non fuisse separatam, imo & euidentis ferè est, quia assumere animam sine potentia intellectiva, nec dignitatem Verbi Dei decebat, quia illo posito non esset capax in humanitate assumpta visionis diuinæ, nec rationalis cognitionis, sed esset quasi brutum, vnde contra finem incarnationis hoc fuisset, quia tunc nec mereri, nec satisfacere potuisset.

Sed quæres, quantæ perfectionis naturalis fuerit hic Christi intellectus Respondetur, si cum intellectibus angelicis conferatur, non dubium est, quin fuerit inferior illis in naturali perfectione, quia intellectus Christi in naturali perfectione non transcendit speciem humani intellectus, ut probant ferè omnia, quæ in confirmationem positæ assertionis adducta sunt intellectus autem humanus essentialiter est minus perfectus, quam angelicus: si autem intellectibus aliorum hominum comparatur, pendet comparatio ex quæstione physica, an vnus intellectus sit perfectior alio secundum se, quam ego nunc neque tractare, neque definire intendo. Si tamen cum Caiet. & alijs id affirmetur, sine vilo dubio est consequenter dicendum intellectum Christi esse perfectissimum inter omnes creatos in hominibus, atque adeo superare etiam intellectum Adæ, quem creditur esse inter alios homines optimam animam fuisse sortitum, eo quod fuerit totius nature parès ab ipso Deo solo immediate productus. Quod vero Christus illum superauerit, suaderi potest, tum ex dignitate personæ, tum ex fine altiori, ad quem anima Christi creabatur, & assumebatur. Dico autem, inter intellectus creatos, quia si comparatio fiat cum omnibus intellectibus humanis, qui creati possunt non est necesse, ut intellectus Christi sit omnium possibilium perfectissimus, quia iuxta hanc præsertim sententiam, sicut vna anima, vel vnus intellectus est in sua entitate individua perfectior alio: ita in hac perfectionis inæqualitate, seu varietate potest in infinitum procedi: & ita semper Deus potest facere in hac specie perfectiorem intellectum, in hoc enim nulla potest assignari repugnantia supposita illa sententia, & est maxime consentaneum diuinæ omnipotentiae, ut constare potest ex his, quæ i. p. quæst. 25. de hac materia tractantur. Si autem quis contendat vnum intellectum humanum non esse perfectiorem alio secundum se, cessat hæc quæstio: non est tamen negandū, eo modo, quo experimur vnum hominem excedere alterum in facultate in-

M m telli-

telligendi, siue id proueniat ex ipsis animabus, siue ex sola corporis dispositione, hoc (inquam) modo Christum superasse reliquos homines propter rationes easdem supra tactas, & quia (vt infra ostendemus) corpus Christi fuit optimè dispositum ad rationalem animam suscipiendam.

SECTIO II.

Utrum fuerit in Christo homine actus intelligendi creatus, & ex quo tempore.

Constat, in Christo esse scientiam increatam, est enim verus, & perfectus Deus, vnde sit per communicationem idiomatum vere dici, hunc hominem omnia scire per increatam scientiam, vt bene exponit D. Thom. quaestione sequenti, articulo 1. ad 3. nunc vero inquirimus, an in humanitate, & anima, & intellectu creato habuerit actualem scientiam, & quæ illa fuerit.

In quo primus error esse potest negans, Christum per humanitatem aliquid actu cognouisse, & huiusmodi existimant aliqui fuisse Monotelitarum errorem, qui vnam tantum dicebant esse in Christo operationem, eamque esse diuinam: quod præcipue intelligebant de operatione interna voluntatis, atque adeo intellectus. Sed de hac heresi infra quaest. 19. dicendum est.

Secunda sententia affirmat, Christum per animam suam actu intellexisse, non tamen actu creato, sed ipsa scientia increata vnica intellectui creato Christi ratione actus intelligendi. Hanc sententiam ex parte tenet Hug. de Sanct. Viſt. opus. de anima Christi, & eius scientia, & lib. 2. de sacrament. p. 6. cap. 1. dico autem, ex parte, quia hic autor quamuis affirmet animam Christi cognouisse per scientiam increatam, non tamen expresse negat esse in illa anima aliquem actum creatum, & in eandem sententiam citat hic Caietanus Ioan. d. Ripa, & Capreolus in 3. distinct. 14. quaest. 1. articulo 2. argumentis contra 2. concl. & Gregorius in 2. d. 7. quaest. 2. refert aliquos ita sensisse de omnibus beatis. Fundamentum in presenti esse potest, quia hoc non implicat contradictionem, & pertinet ad maximam Christi perfectionem, ergo non est illi negandum, præsertim cum Paul. 1. ad Col. 2. dicat in Christo esse, Omnes thesauros sapientiae, & scientiae Dei. Maior probatur, quia essentia diuina tam vere, ac formaliter est actus intelligendi, sicut est obiectum actu intelligibile, ergo sicut per se ipsam vniri potest in ratione obiecti, seu speciei intelligibilis, ita & in ratione actus. Idem argumentum & difficilius sumitur ex ratione subsistentiae, quia sicut anima formaliter intelligit per actum intelligendi, ita subsistit per actum subsistentiæ: at Verbum, quia est formalis subsistentia, potest per se ipsum vniri, & supplere vicem subsistentiae creatae, ergo similiter, &c.

Dico primo. Cerrum de fide est Christum vt hominem per intellectum creatum habuisse actualem scientiam, seu cognitionem. Probatur primo ex scriptura Ioan. 8. Scio, vnde veni, & infra, scio eum, & sermonem eius seruo, sicut ergo obseruat mandata, in quantum homo, ita & sciebat, in quantum homo. Simile est illud Ioan. 13. Sciens Iesus, quia venit hora eius, Matth. 22. Cognita Iesus nequitia eorum, & similia, quæ passim habentur in Euangelio. Secundo in Scriptura tribuuntur Christo oratio, meritum, & similes actiones, quæ vel sunt actus intellectus, vel voluntatis, quæ supponit actum intellectus eiusdem animæ, cuius est voluntas, quia non excitatur anima ad amandum nisi ea, quæ cognoscit. Tercio confirmatur ex sermone & doctrina Christi, docebat enim, quæ intelligebat (loquebatur enim, vt homo rationalis) sicut ergo docebat, & loquebatur vt homo, ita etiam intelligebat: vnde Ioan. 1. Deum nemo vidit vnquam: Vnigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarra-

uit, & Ioan. 8. Quod videri loquor, & Agatho Pap. in citata epistola dicit in Christo fuisse locutionem humanam habentem humanas proprietates, quarum vna est, vt ab humana intelligentia procedat. Quocirca definitiones supra adductæ, ad hoc ipsam confirmandum adduci possunt. Vltimo vt possumus ratione, & optima est illa D. Thom. quia potentia est propter operationem (scilicet enim alium plisset Verbum rationalem animam, & intellectum, nisi illa esset intellectum) quare hoc esset contra finem Incarnationis, & præter dignitatem Verbi incarnati.

Dico secundo. In intellectu Christi fuit actus creatus intelligendi. Hanc etiam conclusionem exillimo de fide certam & definitam in VI. Synod. & aliis Concilijs, quæ definiunt in Christo esse duas operationes, diuinam & humanam: est enim vniuersalis definitio, quæ non minus locum habet in actu intellectus, quam voluntatis. Item ex supradictis generalibus locutionibus, quibus affirmant Concilia fuisse in Christo veramque naturam perfectam cum omnibus proprietatibus. Probatur autem breuiter ex Scriptura, Mat. 11. Requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus sapientiae, intellectus, scientia, & consilij, quod esse intelligendum de omni creatis supra ostendimus ex sanctis, qui magis de actibus, quam de habitibus loquuntur. Item Luc. 2. Profitebatur sapientia, &c. Nam licet hic locus à multis sanctis exponatur de demonstratione, & ostensione sapientiae (sicut supra diximus agentes de gratia) tamen, sicut ibi diximus hanc ostensionem non esse sine aliquo augmento in ipsis actibus gratiae: ita nec fuisse actibus scientiae, præsertim quia infra quaest. 12. referemus multos patres, qui locum hunc intelligunt de vero augmento scientiae creatae per proprios actus eius. Ac denique ex contextu constat, sicut est sermo de ætate, & gratia hominis, ita & de sapientia hominis, vt expresse docuit Ambr. lib. de Incarnatio. Dom. sacrament. cap. 7. Vltima ratio sumpta ex proprietate, & perfectione humanæ naturæ, quæ est in Christo, hoc satis confirmat.

Dico tertio. Anima Christi Domini neque Deum ipsum, neque quidquam aliud formaliter intellexit per ipsam scientiam increatam diuinitatis. Hæc est sententia communis Theologorum D. Thom. R. & in 3. quaest. 1. articulo 1. & quaest. 20. de veritate articulo 1. Caiet. & aliorum Thomistarum. Capreol. supra dicta distinct. 14. vbi Bonagente quaest. 1. Marfil. quaest. 10. articulo 2. Gregor. supra, & colligi potest ex Agathone Pap. dist. epist. inde enim probat in Christo non posse vnam esse operationem vtriusque naturæ, quia impossibile est propriam operationem vnius naturæ fieri operationem alterius. Et in hanc sententiam citat Augustinum 5. contra Iulian. vbi nihil inuenio, in lib. tamen de duabus animabus, contra Manichæos c. 10. multa habet, ex quibus illud deduci potest, & Ambros. lib. 2. de fide, cap. 4. aperte dicit operationem vnius potestatis non posse esse alterius, Nam vbi est, inquit, substantia diuersa, nequit esse operatio vna. Et ad eundem modum argumentatur Damascen. lib. 3. cap. 13. 14. & 15. & Leo Pap. Epist. 10. ad Flavian. & 96. ad Leonem Augustinum. Ratio vero peculiaris ex hoc mysterio reddi potest, quia, si scientia increata diuinitatis per se ipsam esset ita vnita intellectui creato animæ Christi, vt redderet illum actu intelligentem, iam esset vnio facta in natura, & esset communis toti Trinitati. Sed hæc ratio non cogit, diceretur enim, hanc vnionem non esse hypostaticam, sed beatificam, & vel esse, vel saltem posse esse communem omnibus beatis, atque adeo non esse substantialem vnionem sed accidentalem, seu potius intelligibilem, sicut multi loquuntur de vnione diuinitatis in ratione speciei intelligibilis. Ratio ergo propria est, quia actus intelligendi intellectus creati essentialiter